

Ned i litteraturen

Et undervisningsforløb af
Trine May

CARLSEN *Ekstra*

carlsensekstra.dk

FØR DU OPLEVER HISTORIEN

Her skal du arbejde med billedbogen *Sommervenner*.

?

Alene

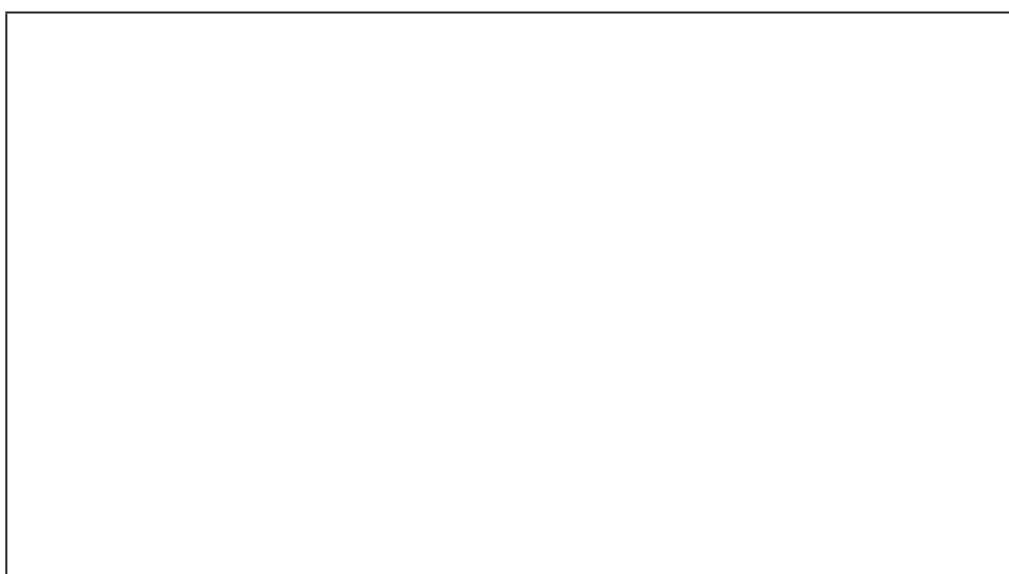
Hvad tænker du om ordet *sommer*? Skriv og tegn i boksen herunder med farver, der passer til sommer. Brug fem minutter.

?

Alene

Hvad tænker du om ordet *venner*? Skriv og/eller tegn i boksen herunder. Brug igen fem minutter.

FØR DU OPLEVER HISTORIEN

Læsegrupper

Gå bagefter sammen i firemandsgrupper. Vis og fortæl hinanden på skift, hvad I har lavet, og hvad I tænker om ordene sommer og venner.

Saml op i klassen, og tal om:

- Hvad forbinder I med sommer?
- Hvorfor er det vigtigt at have venner?
- Hvad er mon en sommerven?
- Har I prøvet at have en sommerven?

Forsiden

Klassen

Se godt på bogens forside.

- Hvem ser vi på billedet?
- Hvordan har de to personer det?
- Ligner billedet virkeligheden?
Hvordan? Hvordan ikke?

Bagsiden

Klassen

Din lærer læser nu bagsideteksten op. Lyt godt efter, og tal bagefter om:

- Hvad betyder det, at man vil være i fred?
Har I nogen gange lyst til at være i fred? Fortæl om det til hinanden i makkerpar
- Hvad betyder det, at Iris vil prøve at få ham på andre tanker?
- Hvad betyder venskab på tværs af alder?
- Hvordan kan en billedbog være varm?

Nu ved du lidt om, hvad der venter dig i bogen. Tegn/skriv i boksen her, hvad du tror, der sker.

Forsats

Nu er det tid til at åbne bogen. Det første vi ser, er bogens **forsats**.

Makkerpar

Tal om forsatsen i makkerpar i to minutter. Fortæl på skift, hvad I ser, og hvad billederne får jer til at tænke på.

Klassen

Saml op i klassen, og opsummer, hvad I forventer jer af bogens personer, handling, stemning og billeder.

Titelblad

Klassen

Når I bladrer, kommer I til bogens titelblad.

- Hvem er på tegningen?
- Hvad er specielt ved tegningen?

Nu skal du opleve hele fortællingen. Lyt til din lærers oplæsning, mens du følger med i billederne. Tænk undervejs over, hvordan du synes bogens ord og billeder passer sammen.

Efter første oplæsning

Alene

Du husker nok, at der står på bogens bagside, at det er *en varm billedbog om ensomhed og venskab på tværs af alder?*

- Hvordan passer det med din oplevelse af bogen?
Hvordan er den varm?
Hvordan handler den om ensomhed?
Hvordan handler den om venskab på tværs af alder?
- Hvad kan du sige om bogens billeder?
Ligner de virkeligheden? Eller ligner de ikke virkeligheden? Hvordan?
Hvordan er farverne? Er det de samme farver, som du brugte i den første opgave?
Hvordan er stemningen i billederne? Er den fx trist, glad, sjov, uhyggelig – eller andet?
Viser billederne altid det samme, som ordene fortæller, eller viser de indimellem noget andet?
- Kunne du genkende noget fra historien i dit eget liv?
Har du haft oplevelser, der ligner?
Har du haft følelser, der ligner?

Skriv og/eller tegn i boksen på næste side.

Oplevelser:	Følelser:

Fortæl bagefter om det til din *makker*.

Nu skal I lytte til jeres lærers oplæsning af bogen igen, men denne gang skal I tale om den og lave opgaver undervejs.

1. opslag

Ordene

Klassen

Ordene fortæller om en pige, der går en tur en sommerdag.

- Hvad ser hun?

Makkerpar

Luk øjnene, og forestil jer, at I går en tur en sommerdag. Fortæl hinanden, hvad I ser. I skal begge lukke øjnene. Den ene fortæller, den anden lytter.

Bagefter bytter I roller.

Billederne

Klassen

På højresiden af opslaget er et stort billede.

- Hvordan ser pigen ud? Ligner hun en virkelig pige? Hvordan? Hvordan ikke?

Der er også en blomst og en sommerfugl.

- Hvad kan I sige om dem?
- Er der noget mærkeligt ved billedet? Hvad?

Ord og billeder

Klassen

- Hvordan bliver ordene på venstresiden også til et billede?

2. opslag

Ordene

Klassen

Hvad betyder det

- at manden *lader som ingenting*?
- at pigen er *luft for ham*?

Billederne

Klassen

- Hvad tænker I om billedet på højresiden?
- Hvad tænker I om billedet på venstresiden?
- Hvilke modsætninger kan I finde mellem de to billeder?

Ord og billeder

Klassen

- Hvordan er ordene med til at tegne billedet?

3. opslag

Klassen

- Hvorfor sidder manden som et spørgsmålstegn?
- Kan I sidde som spørgsmålstegn?
- Hvordan står skriften? Hvorfor mon?

Alene

Indtil nu er alle ordene i historien en del af billederne. Nu skal I prøve at skrive ord på samme måde:

Skriv først ord på linjerne. I kan vælge at skrive enkeltord eller sætninger.

Hvad tænker du om:

Æble _____

_____

Blomst _____

_____

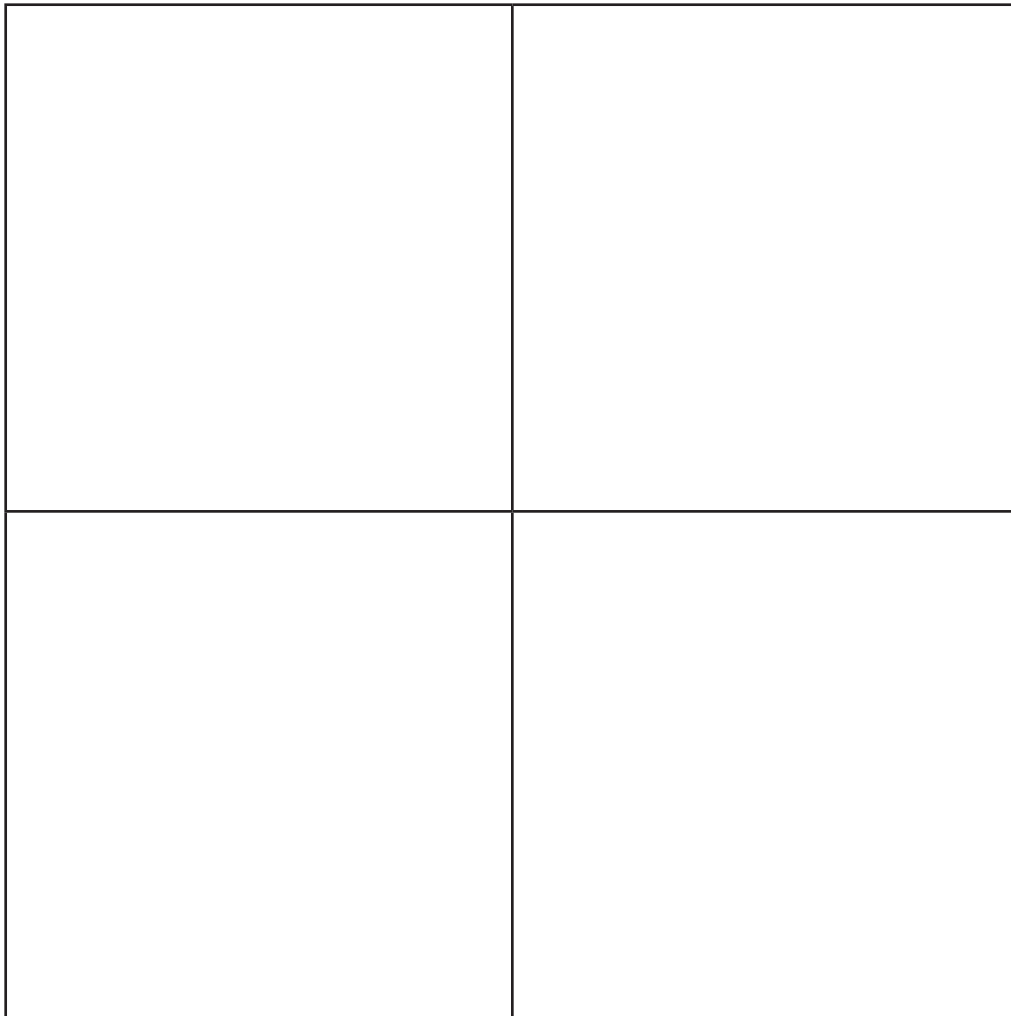
Paraply _____

_____

På næste side skal du først tegne de tre figurer: Et æble, en blomst og en paraply. Skriv bagefter jeres ord i figurerne. I den sidste boks, finder du selv på en figur. Tegn først figuren, og skriv bagefter i den.

Vælg en af dine figurer. Klip boksen ud, lim alle klassens tekster op på en fælles planche.

4. opslag

Klassen

- Hvad tænker I om pigen?
- Ville I turde sætte jer på en bænk ved siden af en fremmed mand?

Billedet fylder hele opslaget, men er 'skåret over' på midten, så det bliver til to billeder.

- Hvordan er de to billeder forskellige?
- Hvorfor tror I, det ene er i s/h – det andet i farver?
- Hvilke andre modsætninger kan I finde mellem de to personer?
Tænk både på, hvad billedet viser, og hvad ordene fortæller.

5. opslag

Klassen

Axel siger: *Jeg er ikke sur. Bare lidt gnaven.*

- Hvad er forskellen på at være sur og at være gnaven?
- Hvad er Axels problem?
- Hvorfor blander Iris sig i det?
- Tror I, Axel er gnaven, fordi hans søn ikke besøger ham?
Eller tror I, hans søn ikke besøger ham, fordi han er gnaven?
- Hvordan kan det problem løses?
- Hvad kan I sige om billedet på højresiden af opslaget?
Hvorfor tror I, det er lavet sådan?
Hvad har det med historien at gøre?

6. opslag

Klassen

- Hvordan har Axel det her?
- Hvilke ord i teksten fortæller, hvordan han har det?
- Får vi noget at vide om, hvad der er sket tidligere i hans liv? Hvad?

Se godt på billedet på venstresiden. Også her indgår ordene i billedet.

- Viser billedet det samme, som ordene fortæller?
- Eller er der forskel på ord og billede? Hvordan?

Se godt på billedet på højresiden. Hvad får det jer til at tænke på?

- Det ligner et spillekort. Hvilket spillekort?
- Hvordan er det alligevel helt anderledes end et spillekort? Prøv at vende bogen om.
- Hvad har det med historien at gøre?

- Hvilke modsætninger er der på kortet?
- Sammenlign det med billedet på venstresiden. Hvad har de to billeder til fælles?

Alene

Nu skal du selv tegne et spillekort. Kortet skal vise en person, og det skal vise en modsætning. Alle mennesker har modsætninger. Vi er fx ikke kun glade eller søde hele tiden.

Skriv først her, hvilke modsætninger et menneske kan have:

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Tegn så dit spillekort i skabelonen på næste side.

7. opslag

Klassen

- Hvorfor er Axel ked af det?
- Hvem ser vi på billedet?
- Hvilken form står teksten i her – og hvorfor?

8. opslag

Klassen

- Hvad betyder det, at det *strammer om sommerhjertet*?
- Har du prøvet, at det strammer om dit hjerte?
- Der er et hjerte på både højre- og venstresiden.
Hvad er forskellen på de to hjerter? Hvordan kan hjerte betyde flere ting?

Se på billedet på højresiden.

- Hvordan viser billedet ellers stemningen?

Nogle gange gemmer billeder på symboler. Så kan de betyde mere og andet end det konkrete, de viser.

- Kan I finde symboler i de to billeder? Hvad kan de fx betyde?

9. opslag

Klassen

- Hvad er det for en ide, Iris har fået?
- Hvorfor vil hun skrive den ned?
- Hvad tænker I om billedet på højresiden?

10. opslag

Klassen

Sammenlign billedet af Axel med billedet på opslag 3.

- Hvad er der sket? Hvordan viser billedet denne forvandling?
Hvad er skyld i forvandlingen?

11. opslag

Klassen

- Hvad har billedet på højresiden med historien at gøre?

Makkerpar

- Fortæl hinanden i makkerpar, hvilke konkrete ting, I ser på billedet. Fortæl også, hvis I tænker, at der er symboler – og hvad de kan betyde.
- Gå bagefter sammen med et andet makkerpar, og udveksl jeres tanker om billedet – både konkret og symbolsk.

12. opslag

Klassen

- Hvad sker der på billedet på venstresiden?
Sammenlign med det store billede på første opslag.

EFTER DU HAR OPLEVET HISTORIEN

Vælg et ord

Alene

På bagsiden blev vi lovet en varm billedbog. Hvilke andre tillægsord passer på bogen? Vælg det af ordene her, du synes passer bedst:

uhyggelig   mærkelig   smuk   kedelig   følsom   spændende   sørgelig
hyggelig   sjov   tankevækkende   anderledes   gammeldags   moderne

Skriv dit ord her:

Fortæl på skift i **firemandsgrupper**, hvorfor I synes sådan.

Personer

Klassen

Der er to personer i historien: Iris og Axel. Vælg to elever fra klassen: Den ene er Iris, den anden er Axel. Sæt dem i to stole, så alle kan se dem.

Klassen stiller spørgsmål til de to. De svarer, som personerne i historien ville svare – og med en stemmeføring, som I forestiller jer, de har.

Tal bagefter om:

- Hvad ved vi om Axel og hans liv?
Hvad har vi fået at vide i bogen? Hvad har vi selv tænkt os til?
- Vi har ikke fået noget at vide om Iris og hendes liv. Her må vi selv tænke os til det hele.
Hvad kan I sige om Iris?
- Hvem af de to personer udvikler sig i løbet af historien? Hvordan?

Alene

Udfyld boksen her med ord om de to personer:

Iris	Aksel

Læsemakker

Tal bagefter med en makker om:

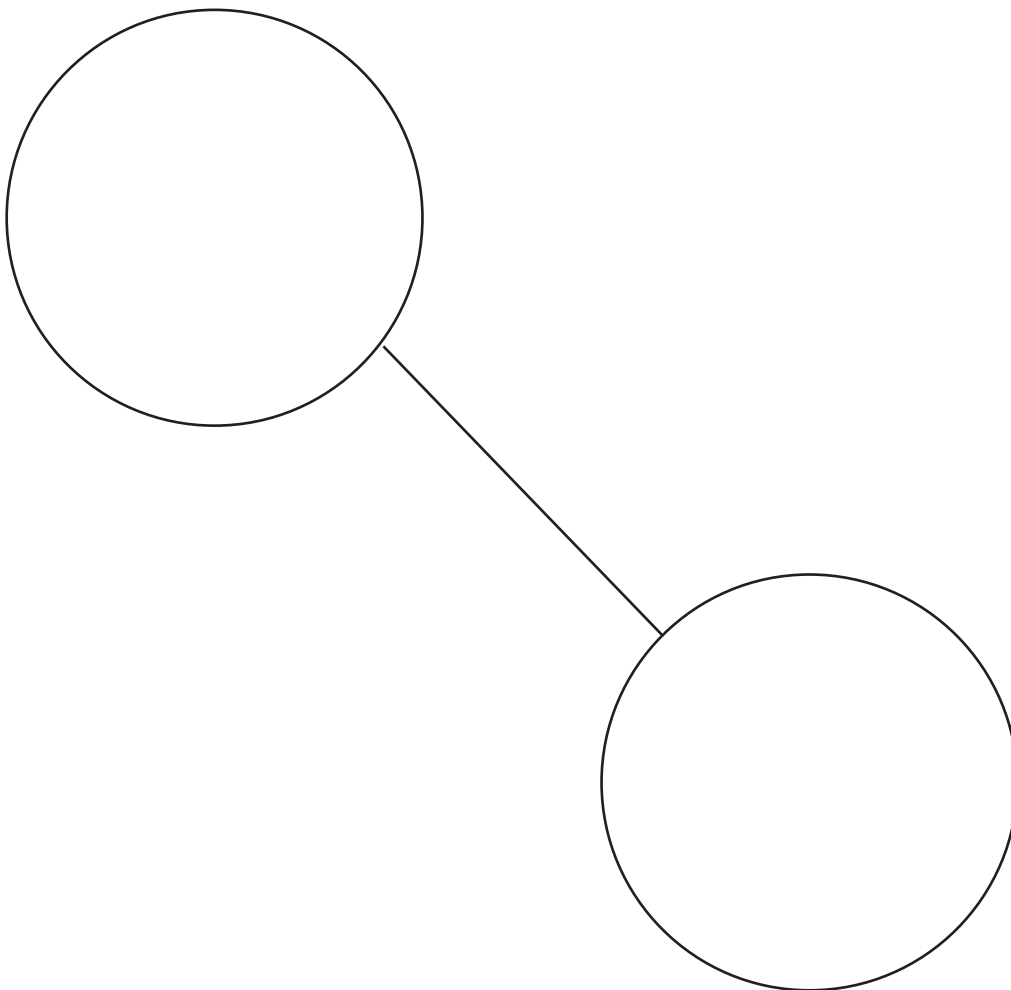
- Hvilke modsætninger er der mellem de to personer?
- Er der ligheder?
- Hvordan har Axel det i begyndelsen af historien?
- Hvordan har han det i slutningen?
- Hvorfor ændrer han sig?

Axels udvikling

Alene

Tegn ham i den øverste boble, som han har det i begyndelsen af historien, og tegn ham i den nederste boble, som han har det i slutningen. Skriv ord om Axel på linjen.

Billeder

Klassen

I bogens billeder er der motiver, der dukker op flere gange, fx blomster, hjerter og sommerfugle.

- Find forskellige steder i bogen, hvor de tre motiver optræder.
- Hvorfor tror I, de tre motiver kommer igen og igen i løbet af bogen?

Alene

- Prøv at billedgoogle navnet “Iris”. Hvad kommer frem? Ligner det noget fra billedbogen?
- Vælg et af billederne, og sæt det ind i et tekstdokument.
- Prøv nu at billedgoogle ordene “Iris sommerfugl”.
Hvad kommer frem? Ligner det noget fra billedbogen?
Vælg igen et af billederne, og sæt også det ind i dit tekstdokument.
- Skriv på computer under billederne, hvad I tænker, de har med historien at gøre. Print jeres dokumenter, og hæng dem op i klassen.

Temaer

Læsegrupper

Sæt jer sammen i firemandsgrupper.

- Fordel disse fire ord på gruppens medlemmer:

ensomhed   venskab   sorg   glæde

- Tænk over, hvordan billedbogen drejer sig om det ord, du har fået tildelt.
- Tag noter i boksen på næste side i det felt, der har dit ord.
Du skal altså kun skrive i ét felt.

ensomhed	venskab
sorg	glæde

- Tag bagefter en runde i gruppen, hvor I på skift fortæller om, hvordan *Sommervenner* drejer sig om jeres forskellige ord. Brug det, I hver især har skrevet i boksen.
- Når en elev har fortalt om sit ord, må de andre gerne byde ind med kommentarer. Skriv herefter noter i feltet med det ord, I har talt om.

Klassen

Saml op i klassen om bogens temaer.

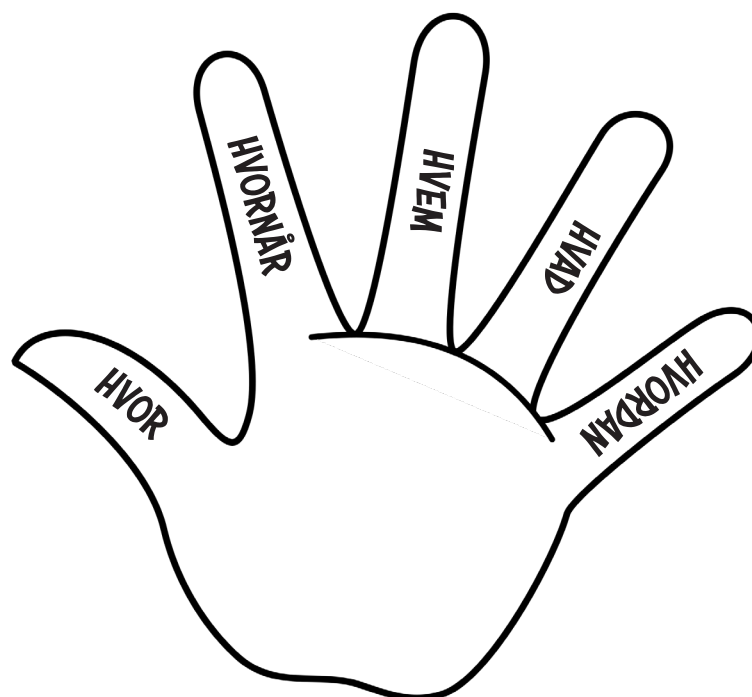
- Er der andre vigtige temaer i bogen end de fire, der er nævnt?

Fortæl om bogen *Sommervenner*

Læsemakker

- Gå sammen i makkerpar, og fortæl i fællesskab om bogen. Kom ind på de fem fingre her:

- HVOR foregår historien?
- HVORNÅR foregår den?
  - HVEM er med?
  - HVAD er problemet?
- HVORDAN fortælles der (med både ord og billeder)?

Foldebog

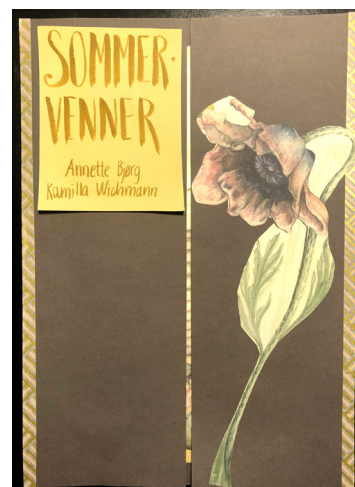
Alene

- Vælg hver især et af de store billeder i bogen. Der er ét på hvert opslag. Vælg det billede, du synes er mest spændende. Kopier det, og lim det ind i en foldebog sådan her:

- Skriv på indersiden af de to låger om billedbogen. Lav en streg midt på hver låge, så du har fire afsnit.
- Skriv og tegn i de fire afsnit om bogens
  - handling
  - personer
  - billeder
  - temaer

Brug det, du har arbejdet med i forløbet her.

Vennesangen

Klassen

Syng eller lyt til *Vennesangen*. I kan finde den på nettet og i masser af sangbøger.

Tal bagefter om:

- Hvorfor er det godt at have en ven?
- Hvad er godt at lave, når man er alene?
- Hvornår er det rart at være alene?
- Hvad er godt at lave, når man er sammen?
- Hvornår er det rart at være sammen med en ven?
- Hvordan er et godt at have en jævnaldrende ven?
- Hvordan er det godt at have en gammel ven?
- Hvad er forskellen?
  - Hvad laver du med en jævnaldrende ven?
  - Hvad laver du med en gammel ven?
- Hvad kan I gøre i klassen for, at ingen føler sig ensomme?